ECLI:LV:AT:2019:1217.C30382017.8.S
Lieta Nr. C30382017, SKC–315/2019
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2019.gada 17.decembrī

Senāts šādā sastāvā:
senatore referente Mārīte Zāģere,
senatore Inta Lauka,
senators Valerijs Maksimovs

izskatīja rakstveida procesā civillietu sakarā ar atbildētājas /pers. B/ kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 6.aprīļa spriedumu /pers. C/ (*/pers. C/*) prasībā pret /pers. B/ par izlikšanu no dzīvojamās telpas bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas un /pers. B/ pretprasībā pret /pers. C/ par īres tiesisko attiecību konstatēšanu un īres maksas noteikšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /adrese A/, 2004.gadā Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr. /numurs A/bija nostiprinātas SIA /Nosaukums A/.

Minētajam īpašumam vairākkārt mainījušies īpašnieki, un 2014.gada 11.decembrī īpašuma tiesības uz to zemesgrāmatā nostiprinātas /pers. C/.

[2] /pers. C/ 2016.gada 23.decembrī cēlusi Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā prasību pret /pers. B/, lūdzot izlikt atbildētāju no dzīvojamām telpām /adrese A/, bez citas dzīvojamās telpas ierādīšanas.

Prasības pieteikumā un tā papildinājumos norādīti šādi apstākļi.

[2.1] Atbildētāja sniedza prasītājai nepatiesu informāciju par to, ka dzīvojamās telpas īres līgums ar SIA /Nosaukums A/ 2005.gada martā ticis noslēgts uz nenoteiktu laiku. Tā kā /pers. B/ atteicās uzrādīt īres līgumu, prasītāja bija spiesta vērsties Rīgas domē, kura /datums/izsniedza šā līguma apliecinātu kopiju. Atbildētāja maldināja prasītāju, jo īres līgums faktiski bija terminēts, proti, noslēgts uz laiku līdz 2007.gada 31.decembrim.

Līguma dalībniekiem jārīkojas atbilstoši noslēgtā līguma noteikumiem, kā arī tos nedrīkst izmantot nelabticīgi. Neizpildot starp izīrētāju un īrnieci 2005.gada 3.martā noslēgtā dzīvojamās telpas īres līguma (turpmāk arī – īres līgums) nosacījumu par līguma pagarināšanu (proti, īrniece trīs mēnešus pirms īres līguma beigām nav rakstiski vienojusies ar izīrētāju par īres līguma pagarināšanu) atbildētāja ir apliecinājusi īres līguma izbeigšanu.

Ņemot vērā to, ka īres līguma 10.punktā paredzētajā kārtībā termiņš netika pagarināts un prasītājas piedāvājumi noslēgt jaunu īres līgumu tika noraidīti, atbildētāja turpina lietot dzīvojamās telpas bez likumīga pamata.

[2.2] Tā kā atbildētājas lietošanā esošais dzīvoklis atrodas antisanitārā stāvoklī, tajā gadiem nav veikts kosmētiskais remonts, ko apliecina 2017.gada 24.maijā sastādītais apsekošanas akts, kuram pievienotas fotogrāfijas, pastāv arī likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 28.[1] panta 1.punktā norādītie apstākļi /pers. B/ izlikšanai no dzīvojamām telpām.

Prasība pamatota ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 28.[1] panta 1.punktu un 44.pantu.

[3] /pers. B/ 2017.gada 6.aprīlī cēlusi tiesā pretprasību pret /pers. C/ par īres tiesisko attiecību konstatēšanu un īres maksas noteikšanu, lūdzot atzīt, ka starp pusēm pastāv īres attiecības, noteikt īres maksu 1,02 *EUR* par 1 m^2 mēnesī un 4,30 *EUR* mēnesī par šķūnīša lietošanu.

Pretprasības pieteikumā norādīti šādi apstākļi.

/Dzīvokli/,/adrese A/ (turpmāk arī – strīdus dzīvoklis), atbildētāja lieto kopš 1974.gada, kad ievietojās tajā kā /pers. D/ laulātā. Vīrs lietoja šo dzīvokli, pamatojoties uz dzīvojamās telpas īres tipveida līgumu, kas bez termiņa ierobežojuma bija noslēgts ar Namu pārvaldi Nr. 11.

Starp atbildētāju un /pers. E/ 2000.gada 14.februārī tika noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums ar termiņu līdz 2002.gada decembrim, paredzot tiesības to pagarināt. Savukārt 2005.gada 3.martā starp atbildētāju un SIA /Nosaukums A/ tika noslēgts dzīvojamās telpas īres līgums ar termiņu līdz 2007.gada 31.decembrim. Šo līgumu darbības laikā un arī pēc tajos noteiktā termiņa beigām atbildētāja savlaicīgi veica maksājumus, no īpašniekiem nesaņemot nekādus iebildumus. Tādēļ atzīstams, ka līgumiskās īres attiecības turpinās arī pēc īres līgumā noteiktā termiņa beigām.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 7.septembra spriedumu prasība un pretprasība noraidīta. Šis spriedums daļā, ar kuru noraidīta /pers. B/ pretprasība pret /pers. C/, kā nepārsūdzēts stājies likumīgā spēkā.

[5] Izskatījusi lietu sakarā ar prasītājas apelācijas sūdzību par minēto spriedumu prasības noraidītajā daļā, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesa kolēģija 2018.gada 6.aprīlī nosprieda prasību apmierināt: izlikt /pers. B/ no dzīvojamās telpas /adrese A/, bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas; piedzīt no /pers. B/ /pers. C/ labā tiesas izdevumus 150,18 EUR, bet valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 1,04 EUR.

Spriedumā ietverti šādi motīvi.

[5.1] Atbilstoši īres līguma 3.1.1.punktā noteiktajam līgums noslēgts uz laiku līdz 2007.gada 31.decembrim. Īrniekam ir tiesības pagarināt līgumu. Līguma pagarināšanu noformē rakstiski, pusēm vienojoties ne vēlāk kā trīs mēnešus līdz šā līguma termiņa beigām.

Lietā nav iesniegti pierādījumi apstāklim, ka atbildētāja līdz 2007.gada 30.septembrim būtu noslēgusi vienošanos ar kādu no nekustamā īpašuma /adrese A/, iepriekšējiem īpašniekiem par līguma termiņa turpmāku pagarināšanu, kā to paredz īres līguma 10.punkts.

Dzīvojamo telpu īres līgums pēc civiltiesiskā dabas ir abpusēji saistošs (konsensuāls), kas paredz tiesības un saistības abiem līdzējiem.

Lai gan atbildētāja iebilda, ka, viņai turpinot dzīvot strīdus dzīvoklī un veicot īres maksas samaksu iepriekšējiem īpašniekiem, īres līgums turpinājās, pierādījumi apgalvojumiem par īres maksas samaksu kādam no dzīvojamās mājas iepriekšējiem īpašniekiem nav iesniegti. Tāpat nav pamatots atbildētājas viedoklis, ka prasītāja, uzreiz nevēršoties tiesā ar prasību par atbildētājas izlikšanu no strīdus dzīvokļa, ar konkludentām darbībām pagarinājusi īres līguma termiņu.

Prasītājas darbības, kas izpaudās lūgumos uzrādīt dzīvojamās telpas īres līguma kopiju un piedāvājumos noslēgt jaunu īres līgumu, neliecina par to, ka konkrētajā gadījumā ir notikusi īres līguma pagarināšana. Lietā nav pierādījumu arī tam, ka starp pusēm būtu panākta vienošanās par īres līguma termiņa pagarinājumu.

Līguma termiņam izbeidzoties, zūd tiesiskais pamats strīdus dzīvojamās telpas lietošanai un atbildētājai ir pienākums to atbrīvot, jo viņa nav izmantojusi likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 6.panta otrajā daļā paredzētās tiesības prasīt līguma pagarināšanu (*sk. Augstākās tiesas, 2004.gada 6.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-506/2004 (C33150003), 2004.gada 20.oktobra spriedumu lietā Nr. SKC-543/2004 (C33124903)*).

Apstāklim, ka par strīdus dzīvojamo telpu atbildētāja veic maksājumus prasītājai, kas atbilst lietas materiālos esošajiem pierādījumiem (*lietas 53.–67.lp.*), nav izšķirošas nozīmes, jo svešas lietas bezmaksas lietošanu likums neparedz.

[5.2] Likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 44.pants pušu tiesiskajās attiecībās nav piemērojams, jo tas paredz dzīvojamo telpu patvarīgas aizņemšanas sekas. Taču konkrētajā gadījumā atbildētāja strīdus dzīvojamā telpā iemitinājusies, pamatojoties uz dzīvojamās telpas īres līgumu, kuram beidzies termiņš. Tādējādi tiesiskās attiecības, kas radušās, izbeidzoties dzīvojamās telpas īres līguma termiņam, ņemot vērā *jura novit curia* principu, risināmas saskaņā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 6.panta nevis 44.panta nosacījumiem.

Izvērtējot lietas faktiskos apstākļus, atzīstams, ka atbildētājai nav tiesiska pamata atrasties strīdus dzīvoklī un viņa no tā ir izliekama, jo īres līguma termiņš beidzies un puses rakstveidā nav noslēgušas vienošanos par šā termiņa pagarināšanu, kā arī nav pierādīta īres līguma pagarināšana ar konkludentām darbībām. Tādējādi prasība ir apmierināma sakarā ar to, ka beidzies īres līguma termiņš (likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 6.panta otrā daļa).

Turklāt Augstākā tiesa 2015.gada 19.novembra rīcības sēdes lēmumā lietā Nr. SKC–1939/2015 (C31514112) norādījusi: „[..] apelācijas instances tiesa strīdus dzīvojamās telpas ilgstošu lietošanu bez likumīga pamata – dzīvojamās telpas īres līguma nenoslēgšanas - kļūdaini saistījusi ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 44.panta tiesisko sastāvu, proti, kvalificējusi kā patvarīgu tās aizņemšanu. Konkrētās lietas apstākļi neveido minētās normas tiesisko sastāvu, jo pamats lietot strīdus dzīvojamās telpas atbildētājai zudis, izbeidzoties īres līguma termiņam, taču tiesas atsaukšanās uz šo normu nav novedusi pie lietas nepareizas izspriešanas".

[5.3] Atzīstams, ka prasība par atbildētājas izlikšanu no dzīvojamās telpas, kas pamatota ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" $28.^1$ panta pirmo daļu, noraidāma.

No Augstākās tiesas 2004.gada tiesu prakses apkopojuma saistībā ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" $28.^1$ panta pirmās daļas 1.punkta piemērošanu izriet, ka īrnieka pienākums ir saudzīgi izturēties pret izīrētajām telpām. Civiltiesiskā atbildība iestājas par šo telpu bojāšanu un postīšanu, ja nodarītāju par to var vainot.

Nav pamatoti apelācijas sūdzībā norādītie iebildumi, ka, atbildētājai neveicot kosmētisko remontu, tiek bojāts un postīts strīdus dzīvoklis.

„Saskaņā ar likuma „Par dzīvojam telpu īri" $28.^1$ panta pirmās daļas 1.punktu par telpu, būvju bojāšanu vai postīšanu uzskatāma tāda prettiesiska darbība vai bezdarbība, kas mazina šo objektu vērtību, vai prasa papildu izdevumus bojājumu novēršanai" (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 26.jūnija spriedumu lietā Nr. SKC–1259/2012 (C27172010)*).

Ne strīdus dzīvokļa apsekošanas akts (*lietas 98.–101. lapa*), ne tehniskās apsekošanas atzinums (*lietas 149.–167. lp.*) neapstiprina to, ka strīdus dzīvoklim nodarīti bojājumi.

[6.4] Pirmās instances tiesa, prasību pilnīgi noraidīdama un atzīdama, ka īres līguma darbības termiņš ir pagarināts uz nenoteiktu laiku, faktiski mainījusi terminēta īres līguma saturu, padarot to par bezterminēta līgumu, kas dod pamatu pretēja sprieduma taisīšanai.

[6] Kasācijas sūdzību par minēto spriedumu iesniegusi atbildētāja /pers. B/, lūdzot to atcelt un lietu nodot jaunai izskatīšanai.

Kasācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

[6.1] Apelācijas instances tiesa nav ievērojusi normas, kas garantē personai tiesības uz taisnīgu tiesu.

Spriedumā nav ņemti vērā atbildētājas pārstāves argumenti par pretrunīgiem un savstarpēji izslēdzošiem prasības pamatojumiem – juridiskiem faktiem. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka tiesas spriedums ir taisnīgs un atbilst Satversmes 92.pantā noteiktajam.

[6.2] Apgabaltiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 192.pantu.

Tiesas pienākums bija precīzi noskaidrot, ar kādiem juridiskajiem faktiem prasītāja pamatojusi savu prasījumu par atbildētājas izlikšanu, lai varētu šos faktus saistīt ar pušu materiāltiesiskās attiecības esamību, taču tas nav izdarīts.

/pers. C/ savu prasību pamatojusi ar dažādiem apstākļiem, kuri viens otru izslēdz, jo ir pretrunā viens ar otru. Nenoskaidrojot konkrētu prasības pamatu, bet izvēloties no vairākiem pretrunīgiem pamatiem vienu, tiesa faktiski grozīja prasības juridisko pamatu, kas ir prasītāja prerogatīva.

Sākotnēji prasītāja pamatoja savu prasījumu ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu, norādot, ka atbildētāja patvarīgi ieņēmusi dzīvokli. Taču atbildētāja lieto dzīvokli, pamatojoties uz dzīvojamās telpas īres līgumu, kas 2005.gada 3.martā tika noslēgts ar SIA /Nosaukums A/, tādējādi viņa neaizņem dzīvokli patvarīgi.

Prasītāja 2016.gada 21.aprīlī nosūtīja atbildētājai pirmstiesas brīdinājumu par parāda 2243,67 EUR piedziņu un lietošanas tiesību izbeigšanu sakarā ar to, ka atbildētāja kā īrniece vairāk nekā trīs mēnešus nemaksā dzīvojamās telpas īres maksu un nenorēķinās par saņemtajiem pamatpakalpojumiem. Brīdinājumā prasītajā atsaukusies uz likuma „Par dzīvojamo telpu iri" $28.^2$ panta pirmās daļas l. un 2.punktu.

Papildinot prasību 2017.gada 25.maija, prasītāja norādījusi vēl vienu pamatu izlikšanai – dzīvojamo telpu postīšana un bojāšana (likuma „Par dzīvojamo telpu īri" $28.^1$ pants).

Lai arī tiesa savā spriedumā atsaukusies uz tiesību doktrīnu par *jura novita curia* principu, to nevar attiecināt uz prasības pamata formulēšanu, jo tam ir jābūt tādam, lai nevienam par to nerastos šaubas. Tas ir saistīts arī ar sacīkstes principa īstenošanu. Prasītājas pieteikumā norādītajām normām ir būtiska nozīme.

[6.3] Tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 193.panta piekto daļu, jo nav noskaidrojusi lietas apstākļus, kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā – prasības pamata faktus un atbildētājas iebildumu pamata faktus (meklējamos faktus).

Turklāt tiesai bija jāievēro, ka meklējamos faktus norāda puse, bet faktu sastāvu, kas jāpierāda lietā, galīgi nosaka tiesa saskaņā ar tām materiālo tiesību normām, kuru hipotēzēs ir norādīti fakti, kuri nosaka pušu apstrīdētās vai aizskartās tiesības un tām atbilstošus pienākumus (*sk. Augstākās tiesas*

2012.gada 21.marta spriedumu lietā Nr. SKC-98/2012 (C37045210)).

No minētā izriet, ka tiesai, izskatot lietu, primāri jānoskaidro, kādu tiesisko attiecību ietvarā strīdus attiecības ir vērtējamas, taču tas nav izdarīts.

[6.4] Apelācijas instances tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu.

Pirmās instances tiesa pareizi konstatēja, ka prasītāja skaidri nevar noteikt, kāds ir izlikšanas pamats. Taču šim konstatējumam apelācijas instances tiesa nav devusi nekādu vērtējumu, nenorādot motivētu attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā tas noteikts Civilprocesa likuma 473.panta pirmajā daļā, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais spriedums atstājams negrozīts.

[8] Nevar piekrist kasācijas sūdzības iesniedzējas viedoklim, ka prasība apmierināta, apelācijas instances tiesai pārsniedzot Civilprocesa likuma 192.pantā un 426.panta otrajā daļā noteiktās lietas izskatīšanas robežas, jo tas balstīts uz maldīgiem priekšstatiem par jēdzienu „prasības pamats un tā grozīšana" juridisko jēgu.

[8.1] Civilprocesa likuma 192.pants noteic prasības būtiskos elementus – priekšmetu un pamatu – par kuriem tiesai jātaisa spriedums.

Prasības priekšmets civilprocesuālo tiesību izpratnē ir prasītāja materiāltiesiskais prasījums, kura pamatotību pārbauda tiesa, izskatot lietu pēc būtības. Ar prasības priekšmetu saprot tās apstrīdētās tiesības, kas pastāv starp pusēm un kuru esamību vai neesamību prasītājs lūdz konstatēt, un arī izsargāt savas aizskartās vai apstrīdētās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses. Savukārt prasības pamats ir apstākļi, uz kuriem prasītājs balstījis savu materiāltiesisko prasījumu. Prasības pamatu veidojošie apstākļi ir juridiskie fakti, ar kuriem tiesību normas sastāvs (hipotēze) saista strīda pušu materiāltiesiskās attiecības esamību, grozīšanos vai izbeigšanos.

Personai, ceļot tiesā prasību, pieteikumā jānorāda abi minētie prasības elementi un jāiesniedz pierādījumi, kas apstiprina prasības pamatā esošos apstākļus (Civilprocesa likuma 128.panta otrās daļas 3., 5. un 7.punkts).

Tā kā prasītājs, ceļot prasību, cenšas atjaunot savas aizskartās tiesības vai panākt no atbildētāja apstrīdēto tiesību atzīšanu, prasītājam jāpierāda: 1) prasības aktīvais pamats, t.i., ka viņam piemīt tās tiesības, kuru aizstāvēšanu viņš lūdz (īpašuma vai valdījuma tiesības, prasījuma tiesības, kas pamatotas uz likumu vai līgumu); 2) prasības pasīvais pamats, t.i., ka šīs viņa tiesības aizskartas vai, ka atbildētājs šo tiesību realizēšanai liek šķēršļus, tādēļ viņam vajadzīga aizsardzība (*sk. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 341.lpp.*).

[8.2] No sākotnējā prasības pieteikuma satura un tajā aprakstītajiem apstākļiem redzams, ka /pers. B/ kā prasības aktīvo pamatu norādījusi viņas absolūtās varas tiesības par nekustamo lietu, kas ir spēkā pret jebkuru trešo personu. Šīs tiesības viņa saistījusi ar īpašuma tiesību nostiprinājumu zemesgrāmatā un Civillikuma 927.pantu. Savukārt kā prasības pasīvais pamats norādīti apstākļi, ka, beidzoties ar iepriekšējo mājas īpašnieku noslēgtā īres līguma termiņam, kas nav pagarināts šā līguma 10.punktā un likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 6.pantā noteiktā kārtībā, atbildētāja turpina lietot strīdus dzīvokli bez tiesiska pamata, aizskarot prasītājas tiesības uz īpašumu.

Tātad prasība celta par atbildētājas izlikšanu, lai tiesas ceļā panāktu prasītājas īpašuma tiesību aizskāruma novēršanu.

[8.2.1] Senāts konstatē, ka prasības pamatā esošo apstākļu izklāstā pretēji kasācijas sūdzībā apgalvotajam nav saskatāmas tādas pretrunas vai nepilnības, kas atbildētājai liegtu saprast (zināt) pret viņu vērstā prasījuma būtību. Turklāt par to, ka prasības pamatojums atbildētājai patiesībā bija saprotams, liecina viņas faktiskā rīcība – pretprasības celšana.

Šādos apstākļos kasācijas sūdzībā izteiktajiem apgalvojumiem par Civilprocesa likuma 9.panta nostiprinātā sacīkstes principa pārkāpumu, nenodrošinot atbildētājai iespēju pienācīgi sagatavoties /pers. C/ prasības atspēkošanai, nav objektīva pamata.

[8.2.2] Nepelna ievērību arī kasācijas sūdzības iesniedzējas iebilde par divu tādu prasījumu nepieļaujamību, kuros norādīti atšķirīgi un, viņasprāt, savstarpēji viens otru izslēdzoši izlikšanas no dzīvojamās telpas tiesiskie pamati, jo, pirmkārt, šis pārmetums, ignorējot Civilprocesa likuma 453.panta pirmās daļas 5.punkta noteikumus, nav pienācīgi argumentēts. Otrkārt, situācijā, kad /pers. C/ prasījumu, kas bija pamatots ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 28.[1]panta pirmās daļas 1.punktā norādītajiem apstākļiem, apelācijas instances tiesa noraidījusi, minētā jautājuma iztirzāšana nav nedz lietderīga, nedz jēgpilna.

[8.3] To, ka prasības pieteikumā norādīts apstāklis – atbildētāja patvarīgi ieņēmusi strīdus dzīvokli – un lūgumdaļā ietverta atsauce uz likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantu, bet prasība apmierināta, spriedumā piemērojot citas šā likuma normas, kasācijas sūdzības iesniedzēja traktējusi kā prasības juridiskā pamata neatļautu grozīšanu, kas noveda pie lietas nepareizas izspriešanas.

Šādi motīvi turpmāk minēto apsvērumu dēļ atzīstami par nepamatotiem.

[8.3.1] Vispirms jāatzīmē, ja prasības pieteikumā līdztekus apstāklim un likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 44.pantam (kas īpaši izcelts kasācija sūdzībā) prasītāja norādījusi gan vairākus citus faktus, uz kuriem balstīts viņas prasījums, gan arī citas materiālo tiesību normas (*sk. šā sprieduma 8.2.punktu*), tad atbildētājas apgalvojumu par pretējo neatbilstība pieteikuma saturam top acīmredzama.

[8.3.2] Tiesību doktrīnā, aplūkojot sprieduma civillietā juridiskā pamatojuma aspektus, savulaik izteikta atziņa: „Kā pilnīgi patstāvīgai un neatkarīgai iestādei – tiesai jāievēro tikai likums, kuram vienīgi ir noteicoša nozīme priekš tās [..]. Šinī tiesību piemērošanas nozarē tiesa pati ir speciālists, kam nav vajadzīgi citu lietpratēju slēdzieni (*Jura novit curia*). [..] tiesa [..] nav saistīta ar prāvnieku atsaukšanos uz kādu likumu vai uz prāvnieku priekšā likto likuma iztulkojumu." (*sk. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: E.Pīpiņa un J.Upmaņa grāmatu un nošu spiestuve, 1933. Faksimilizdevums, Jelgava: Jelgavas tipogrāfija, 2015, 431.lpp.*).

Kasācijas instances tiesa, pievienojoties minētajam komentāram, savos nolēmumos nostiprinājusi šādas juridiskas tēzes: „Tiesību normas nenorādīšana vai nepareiza norādīšana neatņem prasītājam tiesības uz tiesas aizsardzību [..]" (*sk., piemēram, Senāta 2012.gada 1.februāra sprieduma lietā Nr.SKC-10/2012 (C02031801) 12.punktu, 2013.gada 31.maija sprieduma lietā Nr.SKC-1491/2013 (C30450410) 9.2.punktu, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 27.februāra sprieduma lietā Nr.SKC-41/2015 (C30597910) 7.punktu*). „ [..] tiesai pašai jāzina strīda pareizam atrisinājumam piemērojamais likums un tā ir patstāvīga tādas materiālo tiesību normas atrašanā un izvēlē, kuras sastāva pazīmes atbilst lietas iztiesāšanas gaitā, balstoties uz pierādījumu izvērtējumu, nodibinātiem faktiskiem apstākļiem, savukārt lietas dalībnieku viedoklis par šo apstākļu juridisko kvalifikāciju tiesu nesaista (*sk., piemēram, Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016.gada 20.maija sprieduma lietā Nr.SKC-164/2016 (C31356412) 7.punktu, 2016.gada 1.jūlija sprieduma lietā Nr.SKC-124/2016 (C33338110) 8.punktu, 2018.gada 12.novembra sprieduma lietā Nr.SKC-219/2018 (C17089010) 12.4.punktu*).

Tas nozīmē, ka nolūkā rast pušu strīdam taisnīgu risinājumu prasības pamatā esošo apstākļu kvalificēšana jeb prasības pieteikumā norādīto juridisko faktu sasaistīšana (subsumpcija) ar konkrētās civilās attiecības regulējošām materiālo tiesību normām ir tiesas pienākums.

Pārsūdzētā sprieduma pamatojums atklāj, ka apgabaltiesa šo uzdevumu pienācīgi izpildījusi, jo strīda noregulējumam piemērojusi tādus faktiskajiem apstākļiem atbilstošu tiesību normu sastāvus, kuros paredzēta prasības pieteikumā norādīto materiāltiesisko seku iestāšanās.

Līdz ar to kasācijas sūdzības iesniedzējas pieņēmums, ka prasības pamatu veido pieteikumā norādītā tiesību norma, kas tiesai ir saistoša, un, ka,

nepareizi noteicot šo prasības elementu, apgabaltiesa pārsniegusi lietas izskatīšanas ietvarus, jāatzīst par kļūdainiem.

[9] Likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 2.pantā nostiprināts princips, kuram atbilstoši vienīgais dzīvojamo telpu lietošanas pamats ir dzīvojamo telpu īres līgums, kas saskaņā ar šā likuma 5.panta pirmo daļu slēdzams rakstveidā.

Apelācijas instances tiesa, balstoties uz faktisko lietas apstākļu vispusīgu pārbaudi un pierādījumu objektīvu novērtējumu, nonākusi pie secinājuma, ka, īres līguma termiņam izbeidzoties, zudis tiesiskais pamats strīdus dzīvokļa lietošanai un tāpēc atbildētājai tas ir jāatbrīvo, jo viņa nav izmantojusi likuma „Par dzīvojamo telpu īri" 6.panta otrajā daļā paredzēto tiesību prasīt līguma pagarināšanu.

Kasācijas sūdzībā, izņemot pārmetumus par Civilprocesa likuma 193.panta piektās daļas un 432.panta piektās daļas pārkāpumu, kuri kā apgalvojumu formā izteikti jeb nemotivēti atstājami bez ievērības, nav norādīts neviens ar likuma „Par dzīvojamo telpu īri" normām pamatots arguments, kas liecinātu, ka atbildētāja apstrīd materiālo tiesību normu piemērošanas vai iztulkošanas pareizību.

[10] Apkopojis iepriekš teikto, Senāts atzīst, ka pārsūdzētā sprieduma atcelšanai nav pamata, tamdēļ kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 1.punktu, Senāts

nosprieda

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2018.gada 6.aprīļa spriedumu atstāt negrozītu, bet /pers. B/ kasācijas sūdzību noraidīt.
Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore	M.Zāģere
Senatore	I.Lauka
Senators	V.Maksimovs